

การเปรียบเทียบภาวะคลื่นไส้อาเจียนระหว่างผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านอาการอาเจียนและผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านอาการอาเจียนร่วมกับน้ำขิงในผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับยาเคมีบำบัดสูตร AC และ FAC โรงพยาบาลมะเร็งลพบุรี

สุภาภรณ์ สุทธิวานิช พย.บ., อธิยา คำปิว พย.บ.

งานพยาบาลผู้ป่วยนอกเคมีบำบัด กลุ่มงานพยาบาลผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมะเร็งลพบุรี ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000

Abstract: Comparison of Nausea and Vomiting among Patients Whose Receiving Antiemesis Drug and Antiemesis Drug with Ginger in Cancer Patients Receiving AC and FAC Formulations, Lopburi Cancer Hospital

Supaporn Suttiwanich, B.N.S., Autthaya Khampiew, B.N.S.

Department of Outpatient Chemotherapy, Lopburi Cancer Hospital, Talay Chup Son, Mueang Lopburi, Lopburi, 15000

(E-mail:lbchrtag@gmail.com)

(Received: November 8, 2019; Revised: January 6, 2020; Accepted: May 16, 2020)

Background: Chemotherapy is one of the treatments for cancer. This method is not only for demolishing but also decreasing cancer cells. Furthermore, it also prevents growth of cancer cell. While the formulations might be innumerable, two of the most common chemotherapy formulations are Adriamycin + Cyclophosphamide (AC) and 5-Fluorouracil + Adriamycin + Cyclophosphamide (FAC), causing nausea as a side effect. Generally, oncologists will prescribe chemotherapy drug along with antiemesis drug. Additionally, they will also provide herbs as supplementary drug. **Objective:** To compare chemotherapy-induced nausea and vomiting between patients receiving antiemesis drug and antiemesis drug with ginger in cancer patients receiving Adriamycin + Cyclophosphamide (AC) and 5-Fluorouracil + Adriamycin + Cyclophosphamide (FAC) formulations in Department of Outpatient Chemotherapy, Lopburi Cancer Hospital. **Method:** Purposive sampling of 60 patients receiving chemotherapy was selected. They were divided to experimental group and control group, 30 cases each. Questionnaire includes general information such as age, education, occupation, cycle of chemotherapy, nausea and vomiting which inspected by expert specialist. Data were collected by questionnaire between 1 January, 2019 and March, 2019. Data were analyzed using descriptive statistics (percent, average, standard deviation) and inferential statistics as Chi-Square test. **Result:** The results found that the control group received antiemesis drug and experimental group received antiemesis drug with ginger chemotherapy-induced nausea and vomiting 60% and 40% that difference was not statistically significant. **Conclusion:** The findings showed non conclusion about the use of ginger and proportion of chemotherapy-induced nausea and vomiting of 40% There is still a need to develop guideline or ways to help reduce chemotherapy-induced nausea and vomiting such as the use of other herbs or increase concentration of ginger or increase the number of times ginger drink in cancer patients receiving AC and FAC formulations.

Keywords: Nausea and vomiting, Antiemesis drug, Ginger, Chemotherapy

บทคัดย่อ

ภูมิหลัง: เคมีบำบัดเป็นวิธีหนึ่งในการรักษาโรคมะเร็ง เพื่อทำลายหรือควบคุมเซลล์มะเร็งให้มีขนาดเล็กลง พร้อมทั้งควบคุม

การเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็งไม่ให้โตขึ้น โดยสูตรของยาเคมีบำบัดมีหลายสูตร และสูตรที่รักษามะเร็งเต้านมที่นำมาใช้ส่วนใหญ่คือ สูตร Adriamycin + Cyclophosphamide (AC) และ 5-Fluorouracil +

Adriamycin + Cyclophosphamide (FAC) แต่มีผลข้างเคียงที่พบบ่อยคือ อาการคลื่นไส้ อาเจียน โดยทั่วไปแพทย์จะให้ยาเคมีบำบัดร่วมกับยาต้านอาการอาเจียน แต่อาจมีการเสริมการป้องกันภาวะคลื่นไส้ อาเจียนโดยใช้สมุนไพรร่วมด้วย **วัตถุประสงค์:** เพื่อเปรียบเทียบภาวะคลื่นไส้ อาเจียนระหว่างผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านการอาเจียนกับผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านการอาเจียนร่วมกับน้ำขิง ในผู้ป่วยที่ได้รับยาเคมีบำบัดสูตร Adriamycin + Cyclophosphamide (AC) และ 5-Fluorouracil+ Adriamycin + Cyclophosphamide (FAC) ที่มารับบริการแผนกเคมีบำบัด โรงพยาบาลมะเร็งลพบุรี

วิธีการ: เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 60 ราย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 ราย โดยใช้เครื่องมือวิจัยที่เป็นแบบสอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วย ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ จำนวนครั้งของการได้รับยาเคมีบำบัด และการเกิดภาวะคลื่นไส้ อาเจียน ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามระหว่างเดือน 1 มกราคม – 31 มีนาคม 2562 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติอนุมาน ได้แก่ Chi-Square Test **ผล:** กลุ่มควบคุมที่ได้รับยาต้านการอาเจียนและกลุ่มทดลองที่ได้รับยาต้านการอาเจียนร่วมกับน้ำขิง เกิดภาวะคลื่นไส้ อาเจียน ร้อยละ 60.0 และ 40.0 ตามลำดับ โดยการเกิดภาวะคลื่นไส้ อาเจียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ **สรุป:** จากการค้นพบดังกล่าว ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้น้ำขิง และสัดส่วนของการเกิดภาวะคลื่นไส้ อาเจียนยังพบร้อยละ 40 ดังนั้นยังคงต้องมีการพัฒนาแนวทางหรือวิธีที่จะช่วยลดการเกิดภาวะคลื่นไส้ อาเจียน เช่น อาจจะใช้สมุนไพรชนิดอื่น หรือเพิ่มปริมาณความเข้มข้นของน้ำขิง หรือเพิ่มจำนวนครั้งในการให้ดื่มน้ำขิง ในผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับยาเคมีบำบัดสูตร Adriamycin + Cyclophosphamide (AC) และ 5-Fluorouracil+ Adriamycin + Cyclophosphamide (FAC)

คำสำคัญ: ภาวะคลื่นไส้ อาเจียน ยาต้านอาการอาเจียน น้ำขิง ยาเคมีบำบัด

บทนำ

เคมีบำบัดเป็นวิธีหนึ่งในการรักษาโรคมะเร็ง เพื่อทำลายหรือควบคุมเซลล์มะเร็งให้มีขนาดเล็กลง พร้อมทั้งควบคุมการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็งไม่ให้โตขึ้น ฉะนั้นเซลล์ปกติที่กำลังเจริญเติบโตหรือกำลังแบ่งตัวจะถูกผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อาการข้างเคียงจากการได้รับยาเคมีบำบัด เช่น กดไขกระดูก คลื่นไส้ อาเจียน ผอมร่าง ภาวะไม่อยากอาหารและน้ำหนักลด อาการเจ็บปากเจ็บคอ ท้องเสีย และอ่อนเพลีย ผลกระทบเหล่านี้ทำให้ผู้ป่วยเกิดความไม่สุขสบายและวิตกกังวล¹ โดยสูตรของยาเคมีบำบัดมีหลายสูตร และสูตรที่รักษามะเร็งเต้านมที่นำมาใช้ส่วนใหญ่คือ สูตร Adriamycin + Cyclophosphamide (AC) และ 5-Fluorouracil + Adriamycin + Cyclophosphamide (FAC)

แต่มีผลข้างเคียงที่พบบ่อยคือ อาการคลื่นไส้ อาเจียน ภาวะคลื่นไส้ อาเจียน คือ ความรู้สึกไม่สุขสบายที่เกิดขึ้นบริเวณคอหอยและลิ้นปี่ หรือเป็นความรู้สึกอยากอาเจียน ร่วมกับมีปฏิกิริยาการขับเอาส่วนประกอบที่มีน้ำย่อย น้ำดี หรือส่วนประกอบอื่นๆ ที่มีอยู่ในกระเพาะอาหาร ลำไส้เล็ก ออกทางปาก โดยจะมีอาการขย้อนและอาการคลื่นไส้เกิดขึ้นก่อน² โดยทั่วไปแพทย์จะให้ยาเคมีบำบัดร่วมกับยาต้านอาการอาเจียน แต่จากข้อมูลสถิติแผนกเคมีบำบัด ของโรงพยาบาลมะเร็งลพบุรี ประจำปีงบประมาณ 2558-2559 พบว่าผู้ป่วยมะเร็งเต้านมมีอาการคลื่นไส้ อาเจียนหลังจากได้รับยาชนิดเคมีบำบัดร่วมกับยาต้านอาการอาเจียน ระดับเกรด 1 จำนวน 10 ราย ในปี 2558 และ 12 ราย ในปี 2559 และระดับเกรด 2 จำนวน 6 ราย และ 8 ราย ตามลำดับ จากการศึกษาในผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับยาเคมีบำบัด โรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ศึกษาการนำน้ำขิงมาให้กับผู้ป่วยตีมนก่อนการได้รับยาเคมีบำบัดเพื่อลดภาวะคลื่นไส้ อาเจียน โดยพบว่าภาวะภาวะคลื่นไส้ อาเจียนลดลงร้อยละ 40 และไม่พบอาการข้างเคียงของการดื่มน้ำขิง³ โดยสารสำคัญจากการสกัดเหง้าขิงแก่ที่มีประสิทธิภาพในการลดอาการคลื่นไส้ อาเจียนคือ 6-gingerol และ 6-shogaol มีฤทธิ์ยับยั้งที่ serotonin (5-HT₃) receptor และมีคุณสมบัติเป็น anti-neurokininergic activity ซึ่งเป็นกลไกหลักในพยาธิสรีรวิทยาของอาการคลื่นไส้ อาเจียน⁴ ซึ่งเป็นพืชสมุนไพรที่ปลอดภัย รับประทานเป็นอาหารและยาได้ จากการศึกษาเกี่ยวกับผลข้างเคียงในมนุษย์ พบว่าการใช้ขิงในอาสาสมัครปกติ 12 คน ขนาด 1,200 มก.ต่อวัน เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ไม่พบอาการข้างเคียงที่รุนแรง มีเพียง 1 รายที่มีอาการท้องเสียใน 2 วันแรก จากผลการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเปรียบเทียบภาวะคลื่นไส้ อาเจียนระหว่างผู้ป่วยที่ได้รับกลุ่มยาต้านการอาเจียนอย่างเดียวกับผู้ป่วยที่ได้รับกลุ่มยาต้านการอาเจียนร่วมกับน้ำขิง ในผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับยาเคมีบำบัด แผนกเคมีบำบัด ของโรงพยาบาลมะเร็งลพบุรี

วัตถุประสงค์และวิธีการ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ซึ่งผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการวิจัยและพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ทำการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2562 ถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2562 ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้คือ กลุ่มผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดสูตร AC และ FAC แผนกเคมีบำบัด โรงพยาบาลมะเร็งลพบุรี โดยคำนวณเปรียบเทียบค่าสัดส่วนของ 2 กลุ่มที่มีอิสระต่อกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 21 ราย รวมเป็นจำนวน 42 ราย ซึ่งคำนวณหาโดยใช้สูตร Two Independent Proportions ของ App N4Studies⁵ และคำนึงถึงหากมีการสูญหายของข้อมูล ผู้ทำวิจัยจึงเพิ่มจำนวนประชากรเป็นกลุ่มละ 30 ราย รวมเป็นจำนวน 60 ราย และทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม 1 ชุด ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป

ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ จำนวนครั้งที่ได้รับยาเคมีบำบัด และการเกิดภาวะคลื่นไส้อาเจียน โดยน้ำหนักสด 300 กรัม น้ำตาลแดง 3 ซ่อนโต๊ะ เกลือป่น 1/3 ซ่อนชา และใบเตย 5 ใบ ต้มในน้ำสะอาด 1 ลิตร นาน 5 นาที (สูตรที่คิดค้นขึ้นเองให้ผู้ป่วยดื่ม 1 ครั้ง (30 ซีซี) ก่อนบริหารยาเคมีบำบัด 30 นาที ประเมินโดยการโทรศัพท์ติดตามอาการหลังได้รับยาเคมีบำบัด 24-48 ชั่วโมง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาเพื่ออธิบายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย จำนวนและร้อยละสำหรับข้อมูลแจกแจงนับและค่าเฉลี่ยร่วมกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลปริมาณ และสถิติอนุมาน คือ Chi-Square Test สำหรับการเปรียบเทียบสัดส่วนของการเกิดภาวะคลื่นไส้อาเจียนในผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับยาเคมีบำบัด

ผล

ผลการเปรียบเทียบภาวะคลื่นไส้อาเจียนในผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านการอาเจียน (กลุ่มควบคุม) และผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านการอาเจียนร่วมกับน้ำขิง (กลุ่มทดลอง) ในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดสูตร AC และ FAC ของแผนกเคมีบำบัด โรงพยาบาลมะเร็งลพบุรี จำนวน 60 ราย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 ราย เป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง พบว่า ผู้ป่วยทั้ง 2 กลุ่ม มีความคล้ายคลึงกันในด้านข้อมูลทั่วไป โดยกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่มีอายุ

มากกว่า 50 ปีขึ้นไป ร้อยละ 83.3 กลุ่มทดลองมีอายุ 50 ปีขึ้นไป ร้อยละ 63.3 อาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพอื่นๆ (แม่บ้าน ธุรกิจส่วนตัว ไม่ได้ประกอบอาชีพ) ร้อยละ 13.3 และ ร้อยละ 30.0 ตามลำดับ ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ร้อยละ 63.3 และ ร้อยละ 60.0 ตามลำดับ โดยจำนวนครั้งของการได้รับยาเคมีบำบัด ส่วนใหญ่เป็นครั้งที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 33.3 และร้อยละ 26.7 ตามลำดับ

เมื่อทำการเปรียบเทียบสัดส่วนของการเกิดภาวะคลื่นไส้อาเจียนระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง พบว่า กลุ่มควบคุมเกิดภาวะคลื่นไส้อาเจียน ร้อยละ 60 และกลุ่มทดลองเกิดภาวะคลื่นไส้อาเจียนร้อยละ 40 ซึ่งสัดส่วนของการเกิดภาวะคลื่นไส้อาเจียนระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 1)

เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีภาวะคลื่นไส้อาเจียน โดยแบ่งตามเกรด พบว่า ในกลุ่มควบคุมที่เกิดภาวะคลื่นไส้อาเจียนจำนวน 18 คน ส่วนใหญ่มีภาวะอื่นๆ (อาการน้ำลายสอ พะอืดพะอม คลื่นไส้แต่ไม่อาเจียน) ร้อยละ 33.3 และ กลุ่มทดลองที่เกิดภาวะคลื่นไส้อาเจียนจำนวน 12 คน ส่วนใหญ่อยู่ในเกรด 1 ร้อยละ 41.7 ซึ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีภาวะคลื่นไส้อาเจียนแบ่งตามเกรดไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการเกิดภาวะคลื่นไส้อาเจียนของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ได้รับยาต้านอาการอาเจียนและกลุ่มที่ได้รับยาต้านอาการอาเจียนร่วมกับน้ำขิง

การเกิดภาวะคลื่นไส้อาเจียน	กลุ่มควบคุม (n = 30)		กลุ่มทดลอง (n = 30)		p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ไม่เกิด	12	40.0	18	60.0	0.063*
เกิด	18	60.0	12	40.0	

Chi-Square Test*

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ได้รับยาต้านการอาเจียนและกลุ่มที่ได้รับยาต้านการอาเจียนร่วมกับน้ำขิง จำแนกตามข้อมูลการเกิดภาวะคลื่นไส้อาเจียน แบ่งตามเกรด

การเกิดภาวะคลื่นไส้อาเจียน	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ภาวะอื่นๆ*	6	33.3	4	33.3	0.092**
เกรด 1	4	22.2	5	41.7	
เกรด 2	4	22.2	2	16.7	
เกรด 3	4	22.2	1	8.3	

* อาการน้ำลายสอ พะอืดพะอม คลื่นไส้แต่ไม่อาเจียน, ** Chi-Square Test

วิจารณ์

ผลการศึกษาเปรียบเทียบภาวะคลื่นไส้อาเจียนระหว่างกลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับยาต้านการอาเจียนร่วมกับน้ำขิงและกลุ่มควบคุมที่ได้รับยาต้านการอาเจียนเพียงอย่างเดียวก่อนการบริยายาเคมีบำบัดสูตร AC และ FAC 30 นาที่ พบว่า การเกิดภาวะคลื่นไส้อาเจียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ubon³ ที่ทำการศึกษผลของการเติมน้ำขิงเพื่อลดอาการคลื่นไส้อาเจียน ที่ทำการวัดคะแนนของอาการคลื่นไส้อาเจียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับยาต้านการอาเจียนร่วมกับน้ำขิงและกลุ่มควบคุม พบว่า คะแนนของอาการคลื่นไส้อาเจียนของกลุ่มทดลองน้อยกว่ากลุ่มควบคุม เฉลี่ย 1.23 คะแนน (ช่วงความเชื่อมั่น 95% CI = 0.77, 1.69) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) และการอาเจียนของกลุ่มทดลองน้อยกว่ากลุ่มควบคุม เฉลี่ย 2.1 ครั้ง (1.42 ถึง 2.78) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ภาวะคลื่นไส้อาเจียนลดลงร้อยละ 40 และไม่พบอาการข้างเคียงของการเติมน้ำขิง สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับผู้ป่วยมะเร็งกระดูกที่ได้รับยาเคมีบำบัดซิสพลาตินหรือด็อกโซรูบิซินควบคู่กับการให้ยาแอนเดโนซิตรอน และเดกซาเมทาโซน จำนวน 60 ราย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองรับประทานขิงผงชนิดแคปซูล และกลุ่มควบคุมรับประทานยาหลอกแล้วทำการประเมินอาการคลื่นไส้อาเจียนระยะเฉียบพลัน (วันที่ 1-4 ของการได้รับยาเคมีบำบัด) และแบบเรื้อรัง (วันที่ 5-10 ของการได้รับยาเคมีบำบัด) พบว่า กลุ่มทดลองมีอาการคลื่นไส้อาเจียนลดลงทั้งในระยะเฉียบพลันและเรื้อรัง⁶ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Praveda⁷ ที่ทำการศึกษาในผู้ป่วย 60 ราย แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 30 ราย และกลุ่มทดลอง 30 ราย โดยให้กลุ่มทดลองรับประทานขิงใน 3 วันแรกของการได้รับยาเคมีบำบัด พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรุนแรงของอาการคลื่นไส้อาเจียนและจำนวนครั้งของการอาเจียนในกลุ่มทดลองลดลง เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้วัดออกมาเป็นเกิดและไม่เกิดภาวะคลื่นไส้อาเจียนไม่ได้ทำการวัดเป็นคะแนนของอาการคลื่นไส้อาเจียนจึงอาจจะไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้น้ำขิงและกลุ่มควบคุม และการใช้ปริมาณน้ำขิงและจำนวนครั้งของการได้รับแตกต่างกันไปจากงานวิจัยของ Ubon³ โดยการศึกษาครั้งนี้ให้น้ำขิงดื่มปริมาณ 30 ซีซี และให้ดื่มเพียง 1 ครั้งเท่านั้นส่วนงานวิจัยของ Ubon³ ให้ดื่มน้ำขิงสด 300 กรัม ใส่น้ำ 500 ซีซี ให้ดื่ม 4 ครั้งต่อวัน (ก่อนอาหารเช้า เที่ยง เย็นและก่อนนอน) ต่อเนื่องจนถึงวันสุดท้ายของการให้ยา และประเมินอาการคลื่นไส้อาเจียนทุกวันเวลา 20.30 น. ดังนั้นปริมาณน้ำขิงและจำนวนครั้งของการให้น้ำขิงของการศึกษานี้ อาจจะน้อยเกินไปที่ทำให้ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม นอกจากนั้นการเกิดภาวะคลื่นไส้อาเจียนในผู้ป่วยที่ได้รับยาเคมีบำบัดมีความสัมพันธ์กับหลายปัจจัย ได้แก่ ชนิดของยาเคมีบำบัด ขนาดของยาเคมีบำบัด ซึ่งถ้าได้รับในปริมาณมากยิ่ง

เพิ่มโอกาสที่จะคลื่นไส้อาเจียนได้มาก ความถี่ในการให้ยาเคมีบำบัด วิธีการให้ยาเคมีบำบัด ประวัติการคลื่นไส้อาเจียนหลังได้รับยาเคมีบำบัด เพศหญิงและอายุน้อย ต่อมแอลกอฮอล์มาก จะมีโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดภาวะคลื่นไส้อาเจียนมากกว่า⁸

สรุป

ผลการศึกษาเปรียบเทียบภาวะคลื่นไส้อาเจียนไม่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่ได้รับยาต้านการอาเจียนร่วมกับน้ำขิงที่ 30 ซีซี และกลุ่มที่ได้รับยาต้านการอาเจียนเพียงอย่างเดียวก่อนการบริยายาเคมีบำบัดสูตร AC และ FAC 30 นาที่ แม้จะไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่ใช้และไม่ใช้น้ำขิง แต่ภาวะคลื่นไส้อาเจียนในกลุ่มที่ได้รับน้ำขิง พบร้อยละ 40 เทียบกับ ร้อยละ 60 ในกลุ่มที่ไม่ได้รับน้ำขิง ดังนั้นด้วยสรรพคุณของน้ำขิง โดยสารสำคัญจากการสกัดเหง้าขิงแก่ที่มีประสิทธิภาพในการลดอาการคลื่นไส้อาเจียน คือ 6-gingerol และ 6-shogaol มีฤทธิ์ยับยั้งที่ serotonin (5-HT₃) receptor และมีคุณสมบัติเป็น anti-neurokininergic activity ซึ่งเป็นกลไกหลักในพยาธิสรีรวิทยาของอาการคลื่นไส้อาเจียน⁴ และไม่พบผลข้างเคียงของการใช้น้ำขิงร่วมกับยาต้านการอาเจียน จากการค้นพบดังกล่าว ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้น้ำขิง และสัดส่วนของการเกิดภาวะคลื่นไส้อาเจียนยังพบร้อยละ 40 เนื่องจากการให้เคมีบำบัดสูตร AC และ FAC ยังมีข้อจำกัดคือ มีการให้บริการที่แผนกผู้ป่วยนอกที่มีการจัดสรรน้ำขิงให้ผู้ป่วยได้เพียงครั้งเดียวก่อนรับบริการให้ยาเคมีบำบัด ดังนั้นยังคงต้องมีการพัฒนาแนวทางหรือวิธีที่จะช่วยลดการเกิดภาวะคลื่นไส้อาเจียนต่อไป เช่น เพิ่มปริมาณหรือจำนวนครั้งในการเติมน้ำขิงโดย จัดทำเป็นคู่มือแนะนำให้ผู้ป่วยสามารถดื่มน้ำขิงที่บ้านด้วยตัวเองก่อนเข้ารับบริการให้ยาเคมีบำบัด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษานี้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่แสดงถึงแนวโน้มในการใช้น้ำขิงเพื่อช่วยลดภาวะคลื่นไส้อาเจียน การวิจัยต่อไปในอนาคตอาจเพิ่มจำนวนครั้งในการให้น้ำขิงในปริมาณหรือความเข้มข้นที่แตกต่างกัน และวัดคุณภาพชีวิตหรือความพึงพอใจร่วมด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลมะเร็งลพบุรี ที่สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและส่งเสริมให้มีโครงการอบรม พัฒนางานประจำสู่งานวิจัย ขอขอบคุณพยาบาลวิชาชีพและผู้ป่วยมะเร็งที่เข้ารับการรักษาในงานผู้ป่วยนอกเคมีบำบัดโรงพยาบาลมะเร็งลพบุรี ที่มีส่วนสนับสนุนโครงการดังกล่าวและช่วยให้โครงการดังกล่าวสำเร็จไปได้ด้วยดี รวมถึงความร่วมมือที่จะพัฒนาโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

References

1. Radiation Oncology. The knowledge about Chemotherapy) [Internet]. chulacancer.net. [cited 2020 Jan 16]. Available from: <https://www.chulacancer.net/patient-list-page.php?id=323>.
2. Nation cancer institute. common termonology criteria for adverse event v.4.0; 2012.
3. Ubon J. The effect of drinking ginger juice to reduce nausea in chemotherapy cancer patients. Nursing Department, Srinagarind Hospital, Khonkaen University; 2015.
4. Suphat S. Effectiveness of ginger as herb for reducing nausea. Department of Clinical Pharmacy. Faculty of Pharmacy. Khonkaen University;2016.
5. Keating A, Chez RA. Ginger syrup as an antiemetic in early pregnancy. *Altern Ther Health Med* 2002;8:89–91.
6. Pillai AK, Sharma KK, Gupta YK, Bakhshi S. Anti-emetic effect of ginger powder versus placebo as an add-on therapy in children and young adults receiving high emetogenic chemotherapy. *Pediatr Blood Cancer* 2011;56:234–8.
7. Praveda K. Ginger: Reduce nausea and Vomitting. *Journal of Nursing, Siam University*2018, 19: 148–60.
8. Radiation Oncology. Nausea in cancer treatment [Internet]. chulacancer.net. [cited 2019 Dec 6]. Available from: <https://www.chulacancer.net/patient-list.php?gid=46>.